

TÜRK TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİ KAPSAMINDA İŞLETME ADI VE İŞLETME ADININ KORUNMASI

*Yrd. Doç. Dr. Seda Ş. GÜNGÖR**

I. Giriş

İnsanların ihtiyaçlarını doğrudan veya dolaylı olarak karşılamak amacı ile işletilen iktisadi birim ya da organizasyon olarak tanımlanan¹ işletmeler, ticaret hayatının önemli unsurlarından birini oluştururlar. Özellikle hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelere diğer işletmelerden ayırt edilmeleri ve tanınmışlıklarını arttırmak amacıyla, işletenleri tarafından bir işletme adı koyulduğu görülmektedir.

Ticaret hayatında, işletmeye konulan adların genellikle ayrı bir kavram şeklinde değerlendirilmeyip, ticaret yapılırken kullanılan ad olan ticaret unvanı olarak algılandığı tespit edilmiştir. İşletme adı, marka ile de sıklıkla karışıklığa yol açacak şekilde kullanılmaktadır.

Anglo - Sakson hukuk sistemi incelendiğinde “işletme adı” olarak kullanılan, sadece işletmeye özgülenmiş bir kavram ve buna ilişkin yasal düzenleme tespit edilememiştir². Türk Ticaret Kanunu’nun mehzaz Kanunu olan 2007 tarihli Alman Ticaret Kanunu (Handelsgesetzbuch) içerisinde işletme adını düzenleyen bir maddeye rastlanılmamış olup, İsviçre Borçlar Kanunu (Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code, Part Five: The Code of Obligations) da işletme adına ilişkin bir madde içermemektedir.

Ticari işletme esasına dayalı modern sistemin³ kabul edildiği 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, işletmeler için isim seçilmesine ve seçilen ismin işlet-

* Namık Kemal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ **KOÇEL, Tamer;** İşletme Yöneticiliği, İstanbul 2014, s. 76.

² Amerikan Hukukunda “business name” ya da “company name” olarak kullanılan kavramların, ticaret unvanını olarak hem işletme hem de işletmeyi işleten şirketin adını ifade etmek için kullanıldığı görülmektedir.

³ Ticaret hukukunun düzenlenmesinde sistemler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **ARKAN, Sabih;** Ticari İşletme Hukuku, Ondokuzuncu Baskı, Ankara 2014, s. 3-5.

meye özgülmesine imkân tanımıştır. TTK'nın 53. maddesinde yer alan, işletme adına ilişkin yapılmış olan düzenlemeye göre, işletme sahibi, işletmesi için bir ad seçip kullanmak zorunda olmamasına rağmen, işletme sahibinin işletmesi için bir ad seçip kullanmaya başlaması halinde, Kanunun işletme adını düzenlemek için öngördüğü düzenlemeler uygulanacaktır (TTK 53, 38, 45, 47, 50, 51,52).

II. İşletme Adı

A. İşletme Adının Niteliği ve Tanımı

İşletme adı, işletme ile işletmeyi işleten kişi (tacir ya da esnaf) arasında bir ilgi kurma amacı taşımadan⁴, müşterilerin işletmeyi tanımasına ve diğerlerinden ayırt etmesine yarayan, işletmenin malvarlığına dâhil bir unsurdur (TTK 11/3 bkz. ve karşı. TTK 39, 40).

Bir ticari isim olan⁵ işletme adı, ticaret unvanı, marka, coğrafi işaretler⁶ gibi ayırt edici bir fonksiyon ifa eder⁷; ancak buradaki ayırt edicilik işletmeye yöneliktir. İşletme sahibi, işletme adı seçip kullanmakla işletmesini ferdileştirip⁸, halka işletme adı altında tanıtarak, işletmesine yönelik talep sağlamaya çalışır⁹.

⁴ **DOMANIÇ, Hayri**; Ticaret Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1988, s. 236.

⁵ **KAYIHAN, Şaban/ YASAN, Mustafa**; Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 139.

⁶ Marka, mal ve hizmeti şahsileştirerek bunların diğer mal ve hizmetlerden ayırt edilmesini sağlar; coğrafi işaretler ise, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla kökeninin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünün diğerlerinden ayırt edilmesini sağlarlar. Ayrıntılı bilgi için bkz. **KARAHAN, Sami/ SULUK, Cahit/ SARAÇ, Tahir/ NAL, Temel**; Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, 3. Baskı, Ankara 2011, s. 153, 307.

⁷ **POROY, Reha**; Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 1983, s. 210. Yazar burada ayırt ediciliğin iki fonksiyonu olduğunu ifade etmektedir. Bunlardan ilki belirli bir müşteri kitlesinin işletmeye bağlanmasını sağlamaktır. Diğeri ise, müşterilere tercih ettikleri işletmeyi seçme imkânı tanımaktır. Bu sayede hem işletme sahibinin hem de müşterilerin menfaatleri korunmuş olur.

⁸ **KARAYALÇIN, Yaşar**; Ticaret Hukuku, C. I: Giriş-Ticari İşletme, Ankara 1968, s. 397; **AYHAN, Rıza/ ÖZDAMAR, Mehmet/ ÇAĞLAR, Hayrettin**; Ticari İşletme Hukuku, 5. Bası, Ankara 2012, s. 223.

⁹ **ARSLANLI, Halil**; H. Kara Ticaret Hukuku Dersleri (Umumi Hükümler), İstanbul 1960, s. 78. Yargıtay konuyla ilgili bir kararında “İşletme adı, sadece işletmeyi hedef alır. İşletme adı, işletmeyi diğerlerinden ayırır.” (Y. 11. HD. 10.04.2006 - E.3967/K.3863) şeklinde hüküm vermiştir, bkz. **ERİŞ, Gönen**; Açıklamalı İçtihatlı

İşletme adı olarak verilebilecek en tanınmış örnekler şunlardır: Divan Oteli, Kanaat Lokantası, Pelit Pastanesi, Şifa Eczanesi, Site Sineması, Bafra Pide Salonu.

İşletme adı birçok bakımdan ticaret unvanına benzer. Tacir ile işletme arasında ilişki kuran unsur olan ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesini ilgilendiren işlerde imzası ile birlikte kullandığı addır (TTK 39).

Ticaret unvanı tek başına maddi ve manevi bir değer taşımadığı halde ticari işletmenin itibarı ile doğru orantılı olarak iktisadi bir değere sahiptir. İşletme adı da, ticaret unvanı gibi işletmenin maddi olmayan unsurları içine girer. Doktrinde işletme adının, ticaret unvanı gibi, iktisadi değer taşıdığı ve devredilebilen bir malvarlığı hakkı olduğu ifade edilmektedir¹⁰. Ticaret unvanında olduğu gibi, iktisadi bir değer taşıyan işletme adı iflas masasına girmelidir¹¹.

Ticaret unvanı kullanmak tacirler için bir zorunluluktur; ancak işletme sahibi tacir olsun veya olmasın işletmesini diğer işletmelerden ayırt etmek için işletme adı kullanmaya mecbur tutulamaz¹². Ticaret unvanını sadece tacirler kullanabilir, esnafların ticaret unvanı kullanmaları söz konusu değildir.

Ticaret unvanı kullanımından farklı olarak, TTK'nın 15. maddesinde işletme adını düzenleyen 53. maddeye atıf yapılmış olması sebebiyle, esnaflar da tacirler gibi, işletmeleri için işletme adı seçip kullanabilirler¹³. Esnafın işletme adı seçip kullanması halinde, işletme adının oluşturulması, tescili, devri, korunması ve kullanılması ile ilgili tacirler için geçerli olan düzenle-

6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. 1, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 1271.

¹⁰ **EREM, Turgut S.**; Ticaret Hukuku Prensipleri (Cilt I Ticari İşletme), İstanbul 1980, s. 162; **POROY, Reha/ YASAMAN, Hamdi**; Ticari İşletme Hukuku, 14. Bası, İstanbul 2012, s. 386; **AYHAN, Rıza**; Ticari İş-Ticari İşletme-Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet, Sempozyum Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu, EÜHFD, C. XVI, S. 3-4 (2012), s. 46.

¹¹ **POROY**, s. 224.

¹² **TEOMAN, Ömer**; Yaşayan Ticaret Hukuku (Hukuki Mütalaalar, Kitap 5: 1992-1993), İstanbul 2000, s. 40; **ERİŞ**, s. 1269.

¹³ **ÜLGEN, Hüseyin/ TEOMAN, Ömer/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan/ NOMER ERTAN, Füsün**; Ticari İşletme Hukuku, Üçüncü Bası, İstanbul 2009, s. 336-337.

meler ve bu düzenlemeler sonucu doğacak hak ve sorumluluklar esnaflar için de geçerli olacaktır¹⁴.

Türk Ticaret Kanunu, işletme adına ilişkin bir tanım maddesi içermektedir. İşletme adına ilişkin Kanunda yer alan tek madde olan 53. madde “İşletme sahibi ile ilgili olmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan adların da sahipleri tarafından tescil ettirilmesi gerekir” düzenlenmesini getirmiştir.

Söz konusu madde işletme adını tanımlamamakla birlikte işletme adının niteliğini ortaya koymaktadır. Maddenin ikinci cümlesinde ticaret unvanına ilişkin hangi düzenlemelerin işletme adına da uygulanacağı ilgili maddelere atıf yapılarak belirlenmiştir.

Kanaatimizce, Kanunda yer alan düzenlemelerden yola çıkılarak işletme adı için şu tanım yapılabilir: İşletme adı, tacir ya da esnaf işletmesi farkı gözetilmeksizin, işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmeye yarayan, kullanılması zorunlu olmayıp, kullanılması halinde tescil edilmesi zorunlu olan, işletmenin malvarlığına dâhil bir unsurdur.

B. İşletme Adının Kullanılması

1. İşletme Adının Oluşturulması

TTK, gerçek ve tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanlarının ne şekilde oluşturulacağını emredici düzenlemelerle belirlemiştir (TTK 41, 42, 43, 44). Türk Ticaret Hukuku sistemine göre ticaret unvanları karma esasa uygun olarak gerçeklik ilkesine göre oluşturulacak çekirdek kısım ile çekirdek kısma yapılacak zorunlu ya da isteğe bağlı eklerden oluşturulmak zorundadır¹⁵.

TTK, ticaret unvanından farklı olarak işletme adının içerik ve şeklinin nasıl oluşturulması gerektiğine ilişkin bir düzenleme içermemektedir (TTK 53). İşletme adının sadece işletmeyi tanıtmak amacıyla hizmet etmesi ve işletmelerin hukuki niteliklerinin tacirlerde olduğu gibi farklılık göstermemesi sebeplerinden dolayı işletme adının şekline ilişkin emredici düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı ve gerek olmadığı görülmektedir.

¹⁴ KAYAR, İsmail; Ticari İşletme Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2013, s. 233.

¹⁵ Ticaret unvanlarının oluşturulmasında tarihi gelişim ve belli başlı sistemler için bkz. ARKAN, s. 257-258; POROY/YASAMAN, s. 392-393.

POROY, işletme adı oluşturulurken serbestlik ilkesinin geçerli olduğunu ifade etmiştir¹⁶. Doktrinde işletme adının belirlenmesi hususunda serbestlik ilkesinin geçerli olduğu kabul edilmesine rağmen bu serbestliğin sınırları bulunmaktadır. İşletme için belirlenen ad kamu düzeni ile ahlaka aykırı olmamalı, başkasının hakkını ihlal edici nitelik taşımamalı ve diğer işletme adları ile karışıklık yaratmamalıdır (TTK 53, 32/3)¹⁷.

İşletme adı üçüncü kişileri aldatıcı nitelikte oluşturulmamalıdır. İşletme adının üçüncü kişileri aldatıcı nitelik taşıyacak şekilde belirlenmesi halinde haksız rekabet durumunun ortaya çıkması söz konusu olabilir (TTK 55/a/3)¹⁸.

MOROĞLU, özellikle son yıllarda ticaret unvanları ile işletme adlarının yabancı sözcüklerle oluşturulması eğiliminin arttığını belirterek belli istisnalar saklı kalmak kaydıyla ticaret unvanları ile işletme adlarının yabancı sözcüklerden oluşturulamayacağı hükmüne 6102 sayılı yeni TTK'da yer verilmemesinin önemli bir eksiklik olduğunu ifade etmiştir¹⁹.

İşletme adı genellikle işletme sahibini belirtmeden oluşturulur; ancak bazen işletme adı, işletme sahibinin ad ve/veya soyadından da oluşabilir (Örneğin Süreyya Lokantası)²⁰.

DOMANIÇ'e göre ticari işletme işleten derneklerin unvanlarında işlettikleri işletmelerin belirtilmesi mümkündür (Örneğin Galatasaray Spor Kulübü Stadyum İşletmesi)²¹.

¹⁶ **POROY**, s. 225; aynı yönde görüş için bkz. **EREM**, s. 167; **ARKAN**, s. 270; **BOZER, Ali/ GÖLE, Celal**; Ticari İşletme Hukuku, İkinci Bası, Ankara 2013, s. 137; **ÜLGEN/ TEOMAN/ HELVACI/ KENDİGELEN/ KAYA/ NOMER ERTAN**, s. 337; **BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan**; Ticari İşletme Hukuku, 3. Baskı, Bursa 2012, s. 180; **BAHTİYAR, Mehmet**; Ticari İşletme Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2013, s. 119; **KAYAR**, s. 231.

¹⁷ **ERİS**, s. 1270; **AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR**, s. 223; **ASLAN, İ. Yılmaz**; Ticaret Hukuku Dersleri, Bursa 2012, s. 61; **ÇEKER, Mustafa**; Ticaret Hukuku Genel Esaslar, Adana 2014, s. 93; **KARAHAN/SULUK/SARAÇ/NAL**, s. 393. Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin konuyla ilgili 27. maddesine göre "Sicile yapılacak tescillerin, gerçeği tam olarak yansıtması, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımaması ve kamu düzenine aykırılık oluşturmaması gerekir".

¹⁸ **POROY/YASAMAN**, s. 408.

¹⁹ **MOROĞLU, Erdoğan**; Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları (Değerlendirme ve Öneriler), 6. Baskı, İstanbul 2009, s. 54.

²⁰ **POROY**, s. 211.

²¹ **DOMANIÇ**, s. 231.

İşletme adı ticari işletmeyi benzer işletmelerden ayırt etmeye yarayan bir ad olduğu için işletme konuları farklı olan işletmeler aynı adı kullanabilirler. İşletme adının ticaret unvanının eki olarak da ticaret siciline tescil edilmesi mümkündür²².

TTK'nın 53. maddesinin 2. cümlesinde yer alan atıf nedeniyle ticaret unvanlarına yapılacak eklere ilişkin getirilen düzenlemeler işletme adları için de uygulama alanı bulacaktır (TTK 45; ayrıca bkz. TSY 46). Söz konusu düzenlemeler uyarınca bir işletme adına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir işletme adından ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılması zorunludur (TTK 45).

HELVACI, bir işletme adının daha önce başkası adına tescil edilmiş diğer bir işletme adı ile ayırt edilmesi için ek yapılması durumu ortaya çıktığında, ek yapılarak tescilin sadece zorunluluk halinde mümkün olduğunu, böyle bir zorunluluğun bulunmadığı durumlarda mevcut tescilin işletme adı bakımından bir tescil engeli oluşturacağını ifade etmiştir²³.

Ticaret unvanına yapılacak eklerin ne şekilde oluşturulacağına ilişkin kurallar getiren TTK'nın 46. maddesine işletme adı için atıf yapılmamıştır (TTK 53). Doktrinde işletme adına uygulanmak üzere ilgili hükme atıf yapılmaması eksiklik olarak nitelendirilmiştir²⁴.

Kanaatimizce, her ne kadar ilgili maddeye atıf yapılmamış dahi olsa tacirin ya da esnafın işletmesi için bir ad seçip kullanırken ek yapma mecburiyeti doğarsa ya da ek yapmaya karar verilirse, ticaret unvanlarına yapılacak eklere ilişkin kuralların işletme adlarına yapılacak ekler açısından da geçerli olacağını söylemek, TTK'nın 45. maddesi ile 46. maddesinin konuyla ilgili düzenleme açısından bütünlük teşkil etmesi sebebiyle, mümkündür²⁵.

İşletme adına yapılacak ekler tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün

²² **TEOMAN**, s. 41. Yazar, bu durumda işletme adına gerçekleştirilecek ihlalin ticaret unvanının korunmasına ilişkin hükümler uyarınca giderileceğini ifade etmiştir.

²³ **ÜLGEN/ TEOMAN/ HELVACI/ KENDİGELEN/ KAYA/ NOMER ERTAN**, s. 337.

²⁴ **NOMER ERTAN, Füsün**; Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 87.

²⁵ Doktrinde TTK'nın 53. maddesinde doğrudan atıf bulunmamasına rağmen, 51. maddeye yapılan atıf dolayısıyla 46. madde hükümlerinin işletme adı açısından da uygulama alanı bulacağı ifade edilmiştir, bkz. **AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR**, s. 224; **KAYAR**, s. 231, dn. 177.

oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamak kaydıyla işletmenin özelliklerini belirten veya varsa ticaret unvanında yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayalî adlardan oluşturulabilir (TTK 46/1). Tek başlarına ticaret yapan gerçek kişilerin şirketlerinin olduğu izlenimini yaratmamaları gerekir (TTK 46/2). İşletme adına “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Millî” kelimeleri eklenmek isteniyorsa bu ancak Bakanlar Kurulu kararıyla gerçekleştirilebilir (TTK 46/3).

TTK'nun, “*Ticaret unvanının devamı*” kenar başlıklı 47. maddesi, 53. maddede yer alan atıf nedeniyle, işletme adı için de uygulanacaktır. Söz konusu maddenin 1. fıkrasına göre ticari işletme sahibinin veya bir ortağın ticaret unvanında yer alan adı kanunen değişir veya yetkili makamlar tarafından değiştirilirse unvan olduğu gibi kalabilir. Atıf yapılan 47. maddenin işletme adına ne şekilde uygulanması gerektiği incelendiğinde, kanaatimizce, işletme sahibinin isminin işletme adında yer alması halinde isminde meydana gelecek değişiklikten işletme adının etkilenmeyeceği sonucuna varılmalıdır²⁶.

2. İşletme Adının Tescili ve Tescilin Sonuçları

İşletme adının tescili mecburiyeti, adın kullanılması ile doğar (TTK 53, TSY 46). İşletme sahibinin, işletmesi için bir ad seçmesi halinde, seçtiği adı tescil ve ilan ettirmeden önce kullanmaya başlaması mümkündür. Ticaret unvanı için olduğu gibi, buradaki tescil kurucu değil, açıklayıcı nitelik taşımaktadır²⁷. Kanaatimizce, Kanun tarafından işletme sahiplerine işletme adı kullanma yükümlülüğü yüklenmediği için işletme adı için getirilmiş olan tescil ve ilan yükümlülüğü ihtiyari kullanıma bağlı olarak ortaya çıkacak bir yükümlülüğün yaptırımını olarak nitelendirilebilir.

²⁶ Maddenin 2. fıkrası şu hükmü içermektedir: “*Kollektif veya komandit şirkete ya da donatma iştirakine yeni ortakların girmesi hâlinde ticaret unvanı değiştirilmeksizin olduğu gibi kalabilir. Bu şirketlerden birinin ticaret unvanına adı dâhil olan bir ortağın ölümü üzerine mirasçıları onun yerine geçerek şirketin devamını kabul eder veya şirkete girmemekle beraber bu hususta izinlerini yazılı şekilde bildirirlerse şirket unvanı olduğu gibi bırakılabilir. Şirketten ayrılan ortağın adı da yazılı izni alınmak şartıyla şirket unvanında kalabilir*”. Söz konusu hüküm kollektif ve komandit şirketlerin ticaret unvanlarının devamına ilişkindir. İsmi işletme adında kullanılan işletme sahibinin ölümü ya da işletmeyi devretmesi hallerinde söz konusu hükümden yola çıkılarak işletme adının da mirasçılardan onay alınmak suretiyle değiştirilmeden işletme adı olarak aynen kalacağı söylenebilir.

²⁷ İMREGÜN, Oğuz; Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Genel Hükümler- Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), Onüçüncü Bası, İstanbul 2005, s. 77; AYHAN, s. 46.

İşletme adının tescilini isteme süresi onbeş gün olup, bu süre, tescili gerekli işlem olan işletme adının seçilip kullanılmaya başlandığı tarihten itibaren başlayacaktır. Ticaret sicili müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için ise bu süre bir aydır (TTK 30, TSY 33). İşletme adı kullanılmaya başlandıktan sonra tescilin yapılmaması halinde, buna ilişkin Kanunda öngörülen müeyyide uygulanacaktır (TTK 38, TSY 36)²⁸.

TTK'nın 35. maddesinin 3. fıkrası uyarınca tescil edilen hususlar, Kanun veya Yönetmelikte²⁹ aksine bir hüküm bulunmadıkça, ilan olunur. İlgili düzenlemelerde işletme adının tescili halinde ilanının yapılmaması gerektiği şeklinde bir düzenleme yer almadığı için tescil edilen işletme adlarının ilan edilmesi zorunludur.

Esnaflar da işletmeleri için bir işletme adı seçip kullanırlarsa tescil yükümlülüğü altına girerler. Bu yükümlülük TTK'nın 15. maddesinde esnafa uygulanacak hükümler arasında işletme adını düzenleyen 53. maddeye de yer verilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Esnaflar işletme adı seçip kullanırlarsa, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun³⁰ ilgili maddeleri (67, 68, 69, 70, 75) ile Esnaf ve Sanatkarlar Sicili Yönetmeliği'nin 10. maddesinde yer alan düzenlemeler uyarınca, seçim ve kullanmayı takip eden otuz gün içinde, işletme adını Esnaf ve Sanatkarlar Siciline tescil ettirmek zorundadırlar³¹.

Tescil ve ilan edilmiş olan bir işletme adını sadece sahibi kullanabilir. **EREM'e** göre tescil edilmiş bir işletme adı üzerinde sahibinin mülkiyet hakkı vardır³². İşletme adını tescil ettiren kişi, tacir ya da esnaf gerçek ya da tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın, tüm Türkiye kapsamında işletme adı üzerinde tekel hakkına sahip olur³³. İşletme sona erince işletme adını kullanma hakkı da sona erecek ve sicildeki kaydın terkin edilmesi gerekecektir.

28 **BERZEK, Ayşe Nur**; Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 10. Baskı, İstanbul 2013, s. 80.

29 TSY'nin 41. maddesinde TTK'nın 35. maddesinde yer alan düzenlemeye uygun olarak "Tescil edilen olgular, Kanunda veya bu Yönetmelikte aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan olunur" hükmü yer almaktadır.

30 RG 21.06.2005, 25852.

31 **ÜLGEN/ TEOMAN/ HELVACI/ KENDİGELEN/ KAYA/ NOMER ERTAN**, s. 337.

32 **EREM**, s. 163.

33 **ARKAN**, s. 270; **ASLAN**, s. 61.

Kanun işletme adının tescili ile ilgili usulsüz işlem yapılması halinde buna ne gibi yaptırımlar uygulanacağını da düzenleme altına almıştır. TTK 53. maddesinde yer alan atıf dolayısıyla ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar, gerçeğe aykırı tescilden dolayı zarar görenlerin tazminat hakları saklı kalmak kaydıyla ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılacaklardır (TTK 38/1).

Tescil kayıtlarının Kanun hükümlerine uygun yapılmadığını öğrendikleri hâlde düzeltilmesini istemeyenler ve tescil olunan bir hususun değişmesi, sona ermesi veya kaldırılması dolayısıyla, kaydın değiştirilmesini veya silinmesini istemeye ya da yeniden tescili gereken bir hususu tescil ettirmeye zorunlu olup da bunu yapmayanlar, bu kusurları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ile yükümlüdürler (TTK 38/2)³⁴.

3. İşletme Adının Devri ve Rehni

İşletmenin devri işletme adının da devrini kapsar (TTK 11/3). Devir sözleşmesinde işletme adının devir dışı bırakılacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığı sürece işletme adı kendiliğinden devre dâhil olacaktır³⁵.

TTK'ya göre ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak devri mümkün değildir (TTK 49). İşletme adının işletmeden ayrı olarak devrinin mümkün olup olmadığına ilişkin Kanunda bir açıklık bulunmamaktadır³⁶. **ARSLANLI**'ya göre işletme adının, işletmeden ayrı olarak devri mümkündür³⁷. **POROY**, burada tek başına değer taşıyan ve kişiye bağlı olmayan bir

³⁴ TTK'nın 53. maddesinde işletme adına uygulanmak üzere atıf yapılan diğer bir madde de 51. maddededir. İlgili madde şu hükmü içermektedir: "(1) Bütün mahkemeler, memurlar, ticaret ve sanayi odaları, noterler ve Türk Patent Enstitüsü görevlerini yaparlarken bir ticaret unvanının tescil edilmediğini, kanun hükümlerine aykırı olarak tescil edildiğini veya kullanıldığını öğrenirlerse durumu yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar.

(2) 39 ilâ 45. veya 48. maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.

(3) 46. maddeyi ihlal edenler veya 49. maddeye aykırı olarak ticaret unvanını devredenlerle devralan ve kullananlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır".

³⁵ **KAYIHAN/YASAN**, s. 139.

³⁶ Doktrinde işletme adına uygulanması için atıf yapılan maddeler arasında TTK'nun 49. maddesinin ikinci fıkrasının da yer alması gerektiği ifade edilmiştir, **NOMER ERTAN**, s. 87, dn. 32.

³⁷ **ARSLANLI**, s. 79; **ASLAN**, s. 61; **KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL**, s. 393; **ÇEKER**, s. 92; **KAYAR**, s. 232.

unsur bahis konusu olduğu için işletmenin adının ayrı olarak devrinin garipsenmemesi gerektiğini ifade etmiştir³⁸.

KARAHAN, işletme adı için getirilen, ticaret unvanına ilişkin hangi hükümlerin uygulanacağını gösteren maddede (TTK 53) ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak devrini yasaklayan TTK'nın 49. maddesine doğrudan atıfta bulunulmaması sebebiyle işletme adının ticari işletmeden ayrı olarak devrinin mümkün olduğu kanaatindedir³⁹. **KAYAR**, işletme adının işletmeden ayrı olarak devrinin mümkün olduğunu ve sözleşmede açıkça belirtilerek devir kapsamı dışında tutulabileceğini ifade etmiştir⁴⁰.

BOZER/ GÖLE ise aksi görüştedirler. Yazarlara göre işletme adını düzenleyen 53. maddenin işletme adı için 51. maddenin uygulanacağı düzenlemesini içermesi ve 51. maddenin ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemeyeceği düzenlemesini içeren 49. maddeye atıf yapmış olması sebebiyle, işletme adının işletmeden ayrı olarak devredilebileceği sonucuna ulaşmak güçtür⁴¹.

ERİŞ, ticaret unvanının içinde işletme adının da bulunması halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, ticaret unvanının işletme ile birlikte devrinin işletme adının da devredilmesi sonucunu ortaya çıkaracağını belirttikten sonra, unvan devredilirken işletme adının unvandan ayrılmasının olanaklı olduğunu ifade etmiştir⁴².

Kanaatimizce, her ne kadar TTK'nın 53. maddesinde 49. maddesine atıf yapılmamış olsa da, ticaret unvanının ayrı olarak devrini yasaklayan düzenlemenin getiriliş amacı göz önünde bulundurularak, işletme adının işletmeyi tanıtmak ve diğer işletmelerden ayırt etmek için seçilip kullanılan doğrudan işletmeye özgülenmiş bir ad olması sebebiyle, işletmeden ayrı olarak devre konu olması mümkün olmamalıdır.

Bir ticari işletme için kullanılan işletme adının rehnine ilişkin hususlar Ticari İşletme Rehni Kanunu'nda düzenlenmiştir. Ticari İşletme Rehni Ka-

³⁸ **POROY**, s. 225; **KARAHAN, Sami**; Ticari İşletme Hukuku, 23. Bası, Konya 2012, s. 167.

³⁹ **KARAHAN**, s. 167; aynı yönde görüş için bkz. **KAYIHAN/ YASAN**, s. 139.

⁴⁰ **KAYAR**, s. 232.

⁴¹ **BOZER/GÖLE**, s. 138. Yargıtay konuyla ilgili şu şekilde bir karar vermiştir: “Tescil edilen ticari işletme adı yasaca korunan bir hak oluşturur. İşletme devredilmedikçe, sadece işletme adının devri olanaksızdır.” (Y. TD. 27.10.190- E.1574/K.3909), bkz. **ERİŞ**, s. 1272.

⁴² **ERİŞ**, s. 1270.

nunu'nun 3. maddesinin (a) bendine göre, ticari işletme rehnine dâhil unsurlara ticaret unvanı ile birlikte ve işletme adı da dâhildir ve maddenin son cümlesinde yer alan hükme göre tarafların işletme adını rehnin dışında bırakmaları mümkün değildir.

Rehin alanın kredili satış yapan müessese olması durumunda ise rehin hakkı münhasıran müessesenin vadeli satış yapmış olduğu, Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendinde gösterilen hususat üzerinde tesis edilecek ve işletme adı rehnin kapsamına girmeyecektir. Aynı Kanununun ek 2. maddesi hükmüne göre sanayî işletmeleri üzerinde rehin kurulurken sadece 3. maddenin (b) ve (c) bentlerinde yer alan unsurlardan bir veya daha fazlası rehnin konusu yapılabileceğinden, sanayi işletmeleri üzerinde kurulacak rehinlerde, işletme adı rehne dâhil olmayacaktır.

III. İşletme Adının Korunması

A. Tescil Edilmiş İşletme Adının Korunması

İşletme adı üzerindeki hakkın ihlalini önlemeye yönelik olarak Kanunda öngörülen ilk koruma hükmüne göre, bir işletme adı eğer Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir işletme adı ile karışıklık yaratacak nitelikte ise, tescili istenen işletme adına ek yapılması zorunludur (TTK 53, 45).

Kanunda öngörülen ikinci koruma, işletme adını düzenleyen 53. maddenin atıf yaptığı maddeler arasında 50, 51 ve 52. maddelerin yer alması sebebiyle, tescil edilmiş ticaret unvanına tecavüz halinde öngörülen korumadır⁴³.

TTK'nın "*Ticaret unvanının korunması*" kenar başlıklı 50. maddesine göre usulen tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanma hakkı sadece sahibine aittir. Hükümde yer alan kullanma tekeli, zarar görme ya da zarar tehlikesi gibi şartlar aranmaksızın, mutlaklık arz eder⁴⁴. Ticaret siciline yapılacak tescil işlemi işletme adının üzerinde kullanma bakımından tekeli

⁴³ Türk Ticaret Kanunu madde gerekçelerinde, 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanununun 54. maddesinin ticaret unvanı sahibinin korunması yönünden yetersiz olduğu, unvan sahibine tanınan dava ve talep haklarının yetersizliğinin, markalar, endüstriyel tasarımlar, patentlere ilişkin kanun hükmünde kararnamelelerde yer alan düzenlemeler ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda marka, tasarım, patent ve eser sahibine tanınan haklarla karşılaştırıldığında daha iyi anlaşıldığı ifade edilmiş ve 52. maddede yapılan değişikliklerle ticaret unvanı sahibine de diğer hak sahibine tanınan hakların verildiği belirtilmiştir (bkz. Türk Ticaret Kanunu Madde Gerekçeleri, s. 13).

⁴⁴ POROY/YASAMAN, s. 401; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL, s. 385.

hakkının doğması ve buna bağlı olarak söz konusu hakkın ihlali halinde talep edilecek koruma için kurucu etki taşımaktadır⁴⁵.

Yargıtay, konuyla ilgili bir kararında, işletme adının tescil edilmesi halinde, bunun kullanılmasının mümkün olduğunu ve bu kullanmanın marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet sayılmayacağını hüküm altına almıştır (Y. 11. HD. 22.07.2011-E.15033/K.9297)⁴⁶.

İşletme adının bir başkası tarafından Kanuna aykırı olarak kullanılması halinde işletme adı tecavüze uğramış olur⁴⁷. Genellikle tecavüz işletme adının aynen ya da benzer şekilde başka bir işletmede kullanılması şeklinde ortaya çıkar.

Doktrinde ticaret unvanının daha önce tescil edilmiş olan bir ticaret unvanı ile aynı müşteri çevresi ve iş kolunda kullanılması halinde iltibasın meydana geleceği ve sicilden terkinin istenebileceği ifade edilmiştir⁴⁸. Aynı durum işletme adları için de geçerlidir. Daha önce tescil edilmiş bir işletme adı ancak aynı müşteri çevresi kapsamında ve aynı alanda faaliyet gösteren bir işletmenin adı olarak kullanılıyorsa tecavüz durumu ortaya çıkacaktır. İşletme adı üzerindeki hakkın ihlal edilip edilmediği tespit edilirken Türkiye'deki bütün sicil müdürlükleri kapsam dâhilindedir⁴⁹.

45 **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, s. 181. **HELVACI**, esnafın kullandığı işletme adının Esnaf ve Sanatkarlar Siciline tescilinin yapılmamış olmasının, sicile bağlı korumanın sağlanmasına olanak vermeyeceğini ifade etmiştir, **ÜLGEN/ TEOMAN/ HELVACI/ KENDİGELEN/ KAYA/ NOMER ERTAN**, s. 337.

46 **ERİŞ**, s. 1271.

47 **KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL**, s. 391.

48 **POROY/YASAMAN**, s. 402. Yargıtay konuyla ilgili bir kararında şu şekilde hüküm vermiştir: “Çulum” ile “Özçulum” işletme adları arasında iltibas vardır. Adi ortaklıkta kullanılan işletme adı, ortaklığın tasfiyesinde hangi ortağa bırakılmışsa, o ortak işletme adını kullanabilir. Taraflar arasında yapılan ve ortaklığın tasfiyesine ilişkin 01.11.1985günlü sözleşmenin 6. maddesine göre, “Çulum” isminin sadece davacı tarafından kullanılmasının kararlaştırılmış olmasına, davalının bu sözleşmeye karşın aynı karakter ve kompozisyonda yazdığı “Özçulum” isminin görsel ve zihinsel imajları ile tarafların işletmeleri arasında iltibas yarattığının bilirkişi tarafından yerinde gerekçelerle tespit edilmiş bulunmasına göre, yerel mahkeme kararı doğrudur. (Y. 11. HD. 18.05.1990-E.3354/K.3997), **ERİŞ**, s. 1272.

49 **BERZEK**, s. 77.

TTK'nın 52. maddesinde yer alan koruma kapsamında tescil edilmiş bir işletme adının, ticari dürüstlüğe⁵⁰ aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması sonucu hakkın tecavüze uğraması durumunun ortaya çıkması hâlinde hak sahibi,

- tecavüz durumunun tespitini,
- tecavüzün yasaklanmasını;
- haksız kullanılan işletme adı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini,
- tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gerektiğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve
- zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteme hakkına sahiptir.

Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecavizin elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına da hükmedebilir (TTK 52/1). Mahkeme, davayı kazanan tarafın istemi üzerine, giderleri aleyhine hüküm verilen kimseye ait olmak üzere, kararın gazete ile yayımlanmasına da karar verebilir (TTK 52/2).

6762 sayılı eski TTK'ya göre gerçek kişi tacirlerin ticaret unvanlarının ve işletme adlarının koruma kapsamı kayıtlı buldukları sicil çerçevesi ile sınırlandırılmıştı. Bu düzenleme yeni TTK'da terk edilmiş ve yukarıda belirtildiği üzere, koruma, tacirlerin gerçek ya da tüzel kişi olup olmadıkları farkı gözetilmeksizin tüm Türkiye kapsamında geçerli olmuştur.

Doktrinde, 6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 11. maddesinde yer alan "*Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren anılan Kanunun ticaret unvanına ilişkin hükümleri uygulanır*" hükmü uyarınca, Türkiye'nin herhangi bir yerinde TTK'nın yürürlük tarihi olan 1 Temmuz 2012 tarihinden önce tescil edilmiş olan bir işletme adı sahibinin farklı bir sicil çevresinde kendisinininki ile aynı işletme adını Kanunun yürürlük tarihinden önce tescil ettirmiş olması halinde önceki mevzuat çerçevesinde haklı olarak kullanılmış bir işletme adının kullanılmaya devam edilmesinin Kanuna aykırılık durumunu oluşturmayacağı ifade edilmiştir⁵¹.

⁵⁰ Doktrinde maddede yer alan "ticari dürüstlük" kavramının "ticari alanda geçerli olan dürüstlük kuralları (TMK 2)" olarak dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir, bkz. **NOMER ERTAN**, s. 84.

⁵¹ **NOMER ERTAN**, s. 87-88.

B. Tescil Edilmemiş İşletme Adının Korunması

Tescil edilmemiş bir işletme adına tecavüz halinde, işletme adı ancak TTK'nın haksız rekabet hükümlerine (TTK 54-63) göre tüm Türkiye kapsamında korunur⁵². Haksız rekabet halinde öngörülen korumadan faydalanabilmek için zararın veya zarar görme tehlikesinin varlığı aranmaktadır.

Haksız rekabet sebebiyle müşterileri, kredisi, meslekî itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan işletme adı tecavüze uğrayan işletme sahibi; fiilin haksız olup olmadığının tespitini, haksız rekabetin men'ini, haksız rekabetin sonucu olan maddî durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını, kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini, Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesinde öngörülen şartların varlığı halinde manevî tazminat verilmesini isteyebilir (TTK 56).

Haksız rekabet hükümleri dışında tescil edilmemiş işletme adlarının Türk Medeni Kanunu'nun 26. maddesinde yer alan ismin korunması hükümleri kapsamında korunması mümkündür⁵³.

İşletme adının korunması, işletme tasfiye edilene kadar mümkündür. İşletmenin geçici bir süre için çalışmaması Kanununda öngörülen korumaların uygulanmasını etkilemeyecektir⁵⁴.

V. Sonuç

6102 sayılı yeni TTK, işletme adını eski Kanun sisteminden ayırmayarak tek bir madde ile düzenlemiş ve söz konusu maddenin ikinci cümlesinde tescil edilmiş bir işletme adına ticaret unvanına ilişkin hangi hükümlerin uygulanacağını atıf yoluyla belirlemiştir. TTK'da işletme adına ilişkin bu tek düzenleme ve düzenlemede doğrudan atıf yapılan maddeler, işletme adını ilişkin her hususu kapsar nitelikte değildir.

⁵² İMREGÜN, s. 77; ÜLGEN/ TEOMAN/ HELVACI/ KENDİGELEN/ KAYA/ NOMER ERTAN, s. 338.

⁵³ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s. 224. Türk Medeni Kanunu'nun "Adın korunması" kenar başlıklı 26. maddesi şu hükmü içermektedir: "Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir. Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddî zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevî tazminat ödenmesini isteyebilir".

⁵⁴ ERİŞ, s. 1270.

Ticaret unvanına atıf yapılan maddelerde işletme adının kullanımı ve koruması konuları düzenlemektedir. Bununla birlikte 53. maddede atıf yapılmayan ticaret unvanı için getirilmiş olan diğer konulara ilişkin hükümlerin (TTK 46, 49) işletme adına uygulanıp uygulanmayacağı hususunda Kanunda açıklık bulunmamaktadır.

İşletme adının kullanılması sırasında unvan için düzenleme altına alınmış konularda, işletme adının devri gibi, Kanunda düzenleme yapılmamıştır ve uygulamada sorunların ortaya çıkması mümkündür. Kanaatimizce, atıf yapılmamış dahi olsa, Kanunun iki kavram arasında benzerlik kurarak, işletme adı için ticaret unvanına ilişkin düzenlemeleri aynen kullanmış olması sebebiyle, atıf yapılmayan konularda da ticaret unvanına ilişkin düzenlemelerin uygulanması bir çözüm yolu olarak kullanılabilir. Bunun dışında işletme adının özellikle ticaret hayatında işletmeler tarafından sıklıkla kullanılan bir kavram olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Kanunda konuyla ilgili daha ayrıntılı ve açık düzenlemelere yer verilmesi uygulamada ortaya çıkacak sorunları önleyecektir.

KAYNAKÇA

- ARKAN, Sabih;** Ticari İşletme Hukuku, Ondokuzuncu Baskı, Ankara 2014.
- ASLAN, İ. Yılmaz;** Ticaret Hukuku Dersleri, Bursa 2012.
- ARSLANLI, Halil;** Kara Ticaret Hukuku Dersleri (Umumi Hükümler), İstanbul 1960.
- AYHAN, Rıza;** Ticari İş-Ticari İşletme-Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet, Sempozyum Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu, EÜHFD, C. XVI, S. 3-4 (2012), s. 31-53.
- AYHAN, Rıza/ ÖZDAMAR, Mehmet/ ÇAĞLAR, Hayrettin;** Ticari İşletme Hukuku, 5. Bası, Ankara 2012.
- BAHTİYAR, Mehmet;** Ticari İşletme Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2013.
- BERZEK, Ayşe Nur;** Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 10. Baskı, İstanbul 2013.
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan;** Ticari İşletme Hukuku, 3. Baskı, Bursa 2012.
- BOZER, Ali/ GÖLE, Celal;** Ticari İşletme Hukuku, İkinci Bası, Ankara 2013.
- ÇEKER, Mustafa;** Ticaret Hukuku Genel Esaslar, Adana 2014.
- DOMANİÇ, Hayri;** Ticaret Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1988.
- EREM, Turgut S.;** Ticaret Hukuku Prensipleri (Cilt I Ticari İşletme), İstanbul 1980.
- ERİŞ, Gönen;** Açıklamalı İçtihatlı 6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. 1, 2. Baskı, Ankara 2014.
- İMREGÜN, Oğuz;** Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Genel Hükümler- Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), Onüçüncü Bası, İstanbul 2005.
- KARAHAN, Sami;** Ticari İşletme Hukuku, 23. Bası, Konya 2012.
- KARAHAN, Sami/ SULUK, Cahit/ SARAÇ, Tahir/ NAL, Temel;** Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, 3. Baskı, Ankara 2011.
- KARAYALÇIN, Yaşar;** Ticaret Hukuku, C. I: Giriş-Ticari İşletme, Ankara 1968.
- KAYAR, İsmail;** Ticari İşletme Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2013.
- KAYIHAN, Şaban/ YASAN, Mustafa;** Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2013.

KOÇEL, Tamer; İşletme Yöneticiliği, İstanbul 2014.

MOROĞLU, Erdoğan; Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları (Değerlendirme ve Öneriler), 6. Baskı, İstanbul 2009.

NOMER ERTAN, Füsun; Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012.

POROY, Reha; Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 1983.

POROY, Reha/ YASAMAN, Hamdi; Ticari İşletme Hukuku, 14. Bası, İstanbul 2012.

TEOMAN, Ömer; Yaşayan Ticaret Hukuku (Hukuki Mütalaalar, Kitap 5: 1992-1993), İstanbul 2000.

ÜLGEN, Hüseyin/ TEOMAN, Ömer/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan/ NOMER ERTAN, Füsun; Ticari İşletme Hukuku, Üçüncü Bası, İstanbul 2009.